

УДК 341.171

DOI <https://doi.org/10.32782/2223-9995.2024.25.8>

Ткачук Ю. С.,

аспірант

Національного університету «Острозька академія»

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Вступ. Враховуючи процеси глобалізації світу та курс України на інтеграцію з Європейським Союзом, гармонізація українського законодавства із законодавством Європейського Союзу триває вже понад 30 років з різним ступенем успішності залежно від періоду часу та сфери законодавства. Зараз, оскільки Україні було надано статус кандидата на вступ до Європейського Союзу, потреба в реформуванні національного законодавства стала ще більш актуальною.

У сфері права інтелектуальної власності Європейського Союзу, особливо щодо авторського права, регулярно відбуваються оновлення через динамічний розвиток громадських відносин.

Проблему гармонізації українського законодавства з правом Європейського Союзу в галузі авторського права аналізували українські дослідники і юристи, а саме Майданик Л. Р., Кулініч О. О., Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Кірик А. Й., Бондар Н. П. та інші.

Проте протягом останніх двох років були прийняті нові закони у сфері авторського права та захисту інтелектуальної власності, які ще не були глибоко проаналізовані в українському науковому середовищі. Нові закони досліджувалися, зокрема, Д. П. Кондиком і були прокоментовані Л. Майданик.

Зокрема, за словами начальниці Департаменту розвитку сфери авторського права і суміжних прав Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій Л. Майданик, Україна вже виконала всі вимоги щодо гармонізації у сфері авторського права та суміжних прав, передбачені Угодою про асоціацію України з ЄС 2014 року. Водночас отримання статусу кандидата на членство в Європейському Союзі у 2022 році зобов'язує до подальшої ґрунтовної роботи над вдосконаленням законодавства. Зокрема, потрібно імплементувати положення низки директив і регламентів ЄС.[1]

Метою цієї роботи є проведення порівняльно-правового аналізу нововведень у законодавство України у сфері авторського права, імплементованих із законодавства Європейського Союзу, а також визначення норм авторського права Європейського Союзу, які необхідно ввести в авторське право України.

Огляд літератури. За словами О. О. Кулініч, без участі громадянського суспільства в обговоренні змін до законодавства, що стосується медіапростору, не повинен обходитись жодний нормативно-правовий акт, оскільки такі сфери суспільного життя є доволі важливими та кореспондують до принципів гуманізму, рівності та свободи слова, що за своєю суттю є основою громадянського суспільства [2].

Як вказує Н. П. Бондар, конкретні заходи з адаптації законодавства, прогнозовані терміни їх виконання, обсяги видатків визначаються щорічним планом заходів із виконання Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС», який готується Координаційною радою з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, погоджується з Комітетом Верховної Ради України з питань європейської інтеграції і затверджується Кабінетом Міністрів України. У Програмі закріплено, що пріоритетною сферою євроінтеграції є адаптація законодавства України до законодавства ЄС, яка визначалась як процес узгодженості законів України та інших нормативно-правових актів з правовою системою ЄС [3].

Важливим аспектом гармонізації права інтелектуальної власності, зокрема авторського права України, з правом Європейського Союзу варто виділити прийняття Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022, який набрав чинності 01.01.2023.

Д. П. Кондик підкреслює, що, зважаючи на положення Закону України «Про авторське право і суміжні права», законодавець зумів найбільш вдало перейняти й деталізувати складні положення Директиви, які стосуються деталізації процедур захисту авторських прав у мережі

Інтернет; врегулювання спору в досудовому порядку; адаптації до сучасних реалій в Україні самого документа [4].

Іншим важливим законом, що був прийнятий у тому числі з метою гармонізації права інтелектуальної власності, є Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності» від 20.03.2023.

У зв'язку з новизною досліджуваних законів на цей час є досить мало досліджень та їх аналізу, а тому вважаємо тему дослідження актуальною та такою, що потребує наукової розробки на сучасному етапі розвитку законодавства України.

Матеріали та методи. Основним джерелом дослідження є українська законодавча база в галузі інтелектуальної власності та Директиви Європейського Союзу. Дослідження також використовує закони, які стосуються загальніших галузей права, але регулюють відносини щодо інтелектуальної власності. Основний акцент зроблено на Законі України «Про авторське право і суміжні права» та Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності». Також для цілей дослідження використовується Директива (ЄС) 2019/790 від 17 квітня 2019 року про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку та про внесення змін до директив 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС, а також Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/115/ЄС від 12 грудня 2006 року про право на надання в прокат і право на надання в позичку та про деякі суміжні права у сфері інтелектуальної власності та з урахуванням змін, внесених Директивою Ради 2011/16/ЄС від 15 лютого 2011 року про адміністративну співпрацю у сфері оподаткування та про скасування Директиви 77/799/ЄЕС.

Основним методом, який використовується в роботі, є порівняльно-правовий аналіз. Цей метод передбачає збір інформації про законодавство з офіційних вебсайтів країн і міжнародних організацій, аналіз текстів законів і Директив, порівняння з метою знаходження схожості та ідентифікації юридичних норм, які були впроваджені в українське законодавство з європейських директив, юридична оцінка впроваджених норм та їх вплив на законодавство в Україні, а також визначення норм європейського права, які необхідно імплементувати в законодавство України.

Результати. Аналізуючи українське законодавство, ми можемо визначити норми, введені у визначені вище закони, які були запозичені з директив ЄС з метою гармонізації авторського права України з правом Європейського Союзу.

Зокрема, з Директиви ЄС 2019/790 від 17 квітня 2019 року про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку та про внесення змін до директив 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС були взяті такі норми.

Введення в правове поле нового поняття публічної ліцензії, що передбачає можливість суб'єкта авторського права або суміжних прав надати дозвіл на використання об'єкта авторського права чи суміжних прав на визначених ним умовах, яких зобов'язана дотримуватися особа, яка використовує вищезгаданий об'єкт авторського права чи суміжних прав. При цьому сама ліцензія має бути опублікована разом з умовами з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем. Варто зазначити, що публічна ліцензія надається необмеженому колу осіб і не може бути виключною. Законотворець прямо зазначає, що виключні й одиничні публічні ліцензії є нікчемними. Крім того, суб'єкт авторського права чи суміжних прав може зазначити, що ліцензія є безвідкличною, хоча водночас це зберігає його право на відкликання ліцензії, але лише через недотримання умов, встановлених ним.

Також новий Закон України «Про авторське право і суміжні права» відповідно до Директиви ЄС 2019/790 регламентує відповідальність провайдерів за порушення авторського права чи суміжних прав, а також обставини звільнення від такої відповідальності. Насамперед все варто вказати, що за відсутності інформації, отриманої від суб'єктів авторського права та/або суб'єктів суміжних прав про порушення прав на конкретні об'єкти таких прав, провайдери послуг обміну контентом не зобов'язані здійснювати загальний моніторинг контенту, тобто пошук фактів та обставин, які вказують на порушення авторського права та/або суміжних прав.

Крім того, якщо після звернення суб'єкта авторського права чи суміжних прав до провайдера ним було виконано вимоги закону та вжито заходів для припинення порушень авторського права та/або суміжних прав, провайдер звільняється від відповідальності.

Ця норма законодавства також обмежує відповідальність провайдерів, які провадять діяльність менше ніж три роки й обсяг річного доходу яких становить менше за 10 мільйонів гривень, крім випадків, якщо місячна середня кількість унікальних відвідувачів його вебсайту за попередній календарний рік перевищує 5 мільйонів осіб.

Важливим також є імплементація Директиви 2004/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року, положення якої вводилися в законодавство України через прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності» у 2023 році.

Цим законом внесені зміни в Цивільний кодекс України, а саме застосування разової грошової виплати замість вилучення із цивільного обороту товарів, виготовлених або введених в цивільний обіг з порушенням права інтелектуальної власності, або вилучення товарів і знарядь, що використовувалися переважно для виготовлення товарів із порушенням права інтелектуальної власності. Варто вказати, що для застосування такої норми має існувати низка умов: зокрема, право інтелектуальної власності має бути порушене відповідачем ненавмисно і без недбалості, водночас вилучення, як спосіб захисту позивача, має бути неспівмірним шкоді, завданій позивачу.

Крім зазначеного, застосування разової грошової виплати застосовується за заявою відповідача, а розмір виплати встановлюється судом та є по суті своєї винагородою, яка мала б бути сплачена позивачеві за надання дозволу на використання права інтелектуальної власності. Сума такої виплати-винагороди має також обґрунтовано задовольняти позивача.

Також законодавцем деталізовано норму щодо публікації в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності шляхом надання можливості доведення до загального відома іншим визначеним законом шляхом, а також внесено уточнення щодо здійснення такої публікації чи доведення до відома за кошт особи, яка вчинила правопорушення.

Крім вищевикладеного, враховуючи, що процес імплементації авторського права України до права Європейського Союзу не є завершеним, потрібно висвітлити також норми авторського права Європейського Союзу, які ще не були внесені до законодавства України.

Зокрема, норми вже згаданої Директиви ЄС 2019/790 щодо творів або інших об'єктів, які вибули з комерційного обігу. Твір чи інший об'єкт повинні вважатися некомерційними, якщо після докладання розумних зусиль для визначення того, чи доступні вони громадськості, можна добросовісно припустити, що весь твір чи інший об'єкт не є доступними громадськості через загальноживані комерційні канали.

Такий дозвіл (невиключну ліцензію) установа щодо збереження культурної спадщини насамперед може отримати через організацію колективного управління, а в разі її відсутності щодо конкретних об'єктів та видів використання – на основі винятку чи обмеження, передбаченого в законодавстві.

Директива також покладає обов'язок передбачити загальнодоступність усієї необхідної інформації щодо цієї категорії об'єктів, зокрема, які саме твори отримали статус некомерційних, дані про сторони ліцензії, території, на які вона поширюється, та способи використання, а також розміщення цієї інформації щонайменше за шість місяців до розповсюдження, публічного сповіщення або доведення до загального відома публіки творів або інших об'єктів відповідно до ліцензії чи згідно з винятком або обмеженням. Це безпосередньо пов'язано із закріпленням за правовласником правом у будь-який момент вилучити твір чи інший об'єкт із цього правового режиму й отримати одноразову компенсацію за використання.

Також вважається необхідним запозичення з Директиви ЄС 2019/790 у частині коригування договорів. Така норма передбачає можливість авторів і виконавців та їх представників вимагати додаткову, належну і справедливую винагороду від сторони, з якою вони уклали договір щодо використання їхніх прав, або від правонаступників такої сторони, якщо початково погоджена винагорода виявляється непропорційно низькою порівняно з подальшими відповідними доходами, отриманими внаслідок використання творів чи виконання.

Також вважається корисним для авторського права України збільшення строку чинності майнових прав на суміжні об'єкти, зокрема фонограми.

Відповідно до Директиви Європейського Парламенту і Ради 2006/115/ЄС від 12 грудня 2006 року про право на надання в прокат і право на надання в позичку та про деякі суміжні права у сфері інтелектуальної власності з урахуванням змін, внесених Директивою Ради 2011/16/ЄС від 15 лютого 2011 року про адміністративну співпрацю у сфері оподаткування та про скасування Директиви 77/799/ЄЕС строк чинності майнових прав на фонограми у Європейському Союзі становить 70 років, тоді як за законодавством України майнові права на фонограму та виконання за загальним правилом становлять 50 років.

Обговорення. Важливим аспектом нововведень в українське авторське право є врахування цифрових технологій і середовища мережі Інтернет у новому Законі України «Про авторське

право і суміжні права» та імплементацію норм Директиви ЄС 2019/790 від 17 квітня 2019 року про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку та про внесення змін до директив 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС.

Аналізуючи вже введені в українське авторське право норми, насамперед варто обговорити введення публічної ліцензії, яка регламентує використання авторських творів у мережі Інтернет, даючи чітке розуміння щодо можливості та меж їх використання. Неможливість надання виключної публічної ліцензії запобігає використанню цієї правової норми з метою спрощення передання прав. Водночас, оскільки велика кількість авторів регулярно публікують свої роботи в мережі Інтернет, а захист права інтелектуальної власності в Україні не є достатньо ефективним у цій сфері, такі нововведення сприяють покращенню ситуації.

Цікавою практикою є те, що вже на цей час на українських вебресурсах з творами зустрічаються примітки із заборонаю перекладу авторських літературних творів російською мовою. Отже, у разі порушення умови суб'єкт авторського права може в законний спосіб захистити свої права та вимагати видалення подібного перекладу навіть за умови, що він не був використаний для отримання прибутку.

Нововведення щодо відповідальності провайдерів також є значною підтримкою права інтелектуальної власності в мережі Інтернет. Передусім тут варто зазначити, що співпраця держави напряму з провайдером щодо блокування певних ресурсів уже показала себе як ефективний механізм. З огляду на це вважається, що надання можливості суб'єкту авторського права звертатися напряму до провайдера підвищить ефективність реагування на порушення права й усунення таких порушень, оскільки провайдер зацікавлений у роботі в межах правового поля.

Отже, очікується, що відповідальність провайдерів сприятиме підвищенню ефективності боротьби з піратством, що досі є поширеною суспільною проблемою, але водночас надано певні послаблення і цій сфері для нових провайдерів на ринку таких послуг.

Говорячи про імплементацію Директиви 2004/48/ЄС через Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності», варто зазначити, що цей закон не лише вводить нові норми регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності в профільні закони в цій сфері, як, наприклад, Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» чи Закон України «Про охорону прав на промислові зразки», а закріплює процесуальний порядок реалізації захисту в Господарському процесуальному кодексі України та Цивільному процесуальному кодексі України. Такі зміни є позитивним показником комплексної адаптації законодавства, що, зі свого боку, обумовлює не лише декларування нових правил, а й передбачення законодавцем їх реалізації.

Щодо норми про застосування разової грошової виплати замість вилучення із цивільного обороту товарів виготовлених або введених у цивільний обіг із порушенням права інтелектуальної власності або вилучення товарів і знарядь, що використовувалися переважно для виготовлення товарів із порушенням права інтелектуальної власності, варто вказати, що такі нововведення можуть видаватися пом'якшенням «покарання» для відповідача, проте водночас є ефективними, оскільки спрямовані лише на ненавмисне порушення права інтелектуальної власності.

Також такий спосіб «примусу до легальної співпраці» в підсумку є вигідним обидвом сторонам, оскільки автор отримує належну йому винагороду, а відповідач отримує можливість подальшої законної співпраці з автором. Також його можна розглядати як навіть економічно й суспільно корисний, адже кінцевий товар після узгодження питань щодо дозволу на використання прав інтелектуальної власності надійде на ринок.

Варто вказати, що такими товарами можуть бути, зокрема, переклади авторських текстів, книг та інших подібних матеріалів. Враховуючи нинішню державну політику щодо українізації, зокрема літератури, такий спосіб вважається ефективним і сприятиме захисту як автора, так і споживача.

Розглядаючи деталізацію норми щодо публікації в засобах масової інформації відомостей щодо порушення права інтелектуальної власності, потрібно зазначити, що вона водночас вносить ясність щодо фінансового боку реалізації такого заходу, а також надає ширше коло способів опублікування інформації, що з огляду на сучасний інформаційний простір у мережі Інтернет може розглядатися навіть як більш дієвий інструмент захисту права інтелектуальної власності.

Крім вищевикладеного, вважається за потрібне розглянути норми, які не були введені в законодавство України, проте вважаються важливими й корисними.

Насамперед серед таких норм є введення поняття некомерційних творів. Його метою є створення механізмів для збереження та доступу до цих творів у цифровому форматі, особливо для цілей охорони культурної спадщини, навчання та досліджень.

З огляду на нинішні умови після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну такий механізм захисту може посприяти збереженню української культурної спадщини навіть за умови, що оригінали творів можуть бути безповоротно знищені.

Як зазначається в параграфі 30 преамбули, іноді отримати попередній дозвіл правоволодільців на деякі твори може бути дуже складно, наприклад, через вік творів чи інших об'єктів, їхню обмежену комерційну вартість або тому, що вони не були призначені для комерційного використання чи ніколи не використовувалися в комерційних цілях. Так виникає потреба передбачити заходи для сприяння певним видам використання, зокрема оцифрування та поширення, некомерційних творів чи інших об'єктів, які постійно перебувають у колекціях установ зі збереження культурної спадщини (музеїв, архівів, бібліотек) [7].

У таких випадках передбачений механізм загального доступу до всієї необхідної інформації щодо цієї категорії об'єктів, а також розміщення цієї інформації щонайменше за шість місяців до розповсюдження. Такий механізм має на меті забезпечення прав правовласника в будь-який момент вилучити твір чи інший об'єкт із цього правового режиму й отримати одноразову компенсацію за використання.

Норму, яка стосується коригування договорів у частині зміни розміру винагороди, було роз'яснено Л. Майданик, яка вказує, що якщо літературний твір несподівано виявиться бестселером, за який автор отримав порівняно невелику суму разової винагороди, то законодавець наділяє його можливістю вимагати додаткову, належну і справедливу винагороду від сторони, з якою він уклав договір щодо використання його прав, або від правонаступників такої сторони [1].

Отже, вказана норма сприяє мирному вирішенню фінансових спорів, які виникають з обставини, яку не можна було передбачити, а також сприяє чесному вирішенню цього конфлікту та захищає правовласника в разі укладення договору.

У таких випадках також варто звернути увагу на те, що автор або правовласник може бути необізнаним у цій політиці та може мати на меті саме публікацію твору без очікування підвищення його цінності. Попри те що це є проблемою автора чи правовласника, європейське законодавство регулює такі ситуації в тому числі через те, що подібні випадки не є рідкістю.

Останнім і не менш важливим є збільшення строку суміжних майнових прав на фонограму та виконання. Така норма сприяє розвитку музичної індустрії та благополуччю авторів і виконавців, зокрема, можна виділити кілька основних причин її введення.

Однією з таких причин є те, що музиканти або співаки, які розпочали свою кар'єру молодими, стикаються з розривом у доходах наприкінці життя, тому що їхні виступи стануть суспільним надбанням. Також менш відомі виконавці не мають достатніх переговорних позицій у разі підписання контрактів із виробниками фонограм. Тож виникають несправедливі ситуації, коли музиканти отримують фіксований гонорар за свій внесок у пісню, яка може мати величезний успіх і принести великі прибутки, або ж популярні артисти не отримують роялті через різноманітні витрати компаній звукозапису, що мають бути вираховані із цієї суми роялті. На додаток, виконавці перебувають у невігідному становищі порівняно з авторами (чиї твори захищені до 70 років після їхньої смерті), хоча є випадки, коли виконавці більше пов'язані з успіхом звукозапису, ніж автори.

Отже, враховуючи сучасний розвиток української музичної сцени, вважається за потрібне імплементація цього положення для покращення становища виконавців.

Висновки. З огляду на європейський напрям руху України, а також надання Україні статусу кандидата для вступу у Європейський Союз, важливість гармонізації авторського права України з правом Європейського Союзу не може бути недооцінена. Крім того, варто вказати, що робота над зближенням законодавства України із законодавством Європейського Союзу досі триває.

У статті було проаналізовано останні зміни, внесені до Закону України «Про авторське право і суміжні права» та Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності», які були імплементовані з директив ЄС. Крім цього, наша держава володіє достатньо широкими можливостями для ще більшої активізації процесу гармонізації своїх правових норм із правом Європейського Союзу. Це однаковою мірою стосується як цілей та засобів, так і організаційно-правового механізму процесу гармонізації. Із цією метою у статті було розглянуто деякі норми законодавства

Європейського Союзу у сфері авторського права, які можуть бути запозичені в законодавство України з метою покращення захисту прав інтелектуальної власності.

Ця стаття може бути підґрунтям для наступних досліджень на тему авторського права, оскільки питання гармонізації права України та Європейського Союзу є незавершеним і вимагає детальнішого аналізу та виявлення прогалів. До того ж, у зв'язку з динамічним розвитком суспільства та новітніх технологій у наступних роботах може бути розглянуто також інші норми, які потрібно ввести в законодавчу базу України.

Список використаних джерел:

1. Любов Майданик. У напрямку ЄС: законодавчі зміни України з авторського права. *Юридична газета online*. 3 (781). 2024. 1 с.
2. Кулініч О. О., Харитонов Є. О., Харитонova О. І. та ін. Актуальні проблеми цивілістики у цифрову добу: онлайніві соціальні мережі : монографія. Одеса : Юридична література, 2018. 176 с.
3. Бондар Н. П. Сучасні тенденції гармонізації, адаптації та уніфікації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у сфері авторського права і суміжних прав. *Правові новели*. 2019. № 8. С. 45–50.
4. Кондик Д. Сучасні аспекти гармонізації законодавства про авторське право України та ЄС: порівняльно-правовий аналіз. *Law. State. Technology*. 2023. № 3. С. 56–62. DOI: 10.32782/LST/2023-3-10.
5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності : Закон України від 20.03.2023 № 2974-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2974-20#Text>.
7. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/790 від 17.04.2019 про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку та про внесення змін до директив 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2974-20#Text>.
8. Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/115/ЄС від 12 грудня 2006 року про право на надання в прокат і право на надання в позичку та про деякі суміжні права у сфері інтелектуальної власності та з урахуванням змін, внесених Директивою Ради 2011/16/ЄС від 15 лютого 2011 року про адміністративну співпрацю у сфері оподаткування та про скасування Директиви 77/799/ЄЕС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-11#Text.

Ткачук Ю. С.

Гармонізація законодавства України у сфері авторського права із законодавством Європейського Союзу

Стаття досліджує гармонізацію авторського права України з авторським правом Європейського Союзу. У статті проведено порівняльно-правовий аналіз нових норм, імplementованих в авторське право України з директив Європейського Союзу та визначено норми європейського права, які потрібно ввести в законодавство України. Основну увагу приділено законам у сфері авторського права, що були прийняті у 2022 та 2023 роках.

Ключові слова: авторське право, законодавство ЄС, право інтелектуальної власності, гармонізація законодавства України.

Tkachuk Yu. S.

Harmonization of Ukrainian legislation in the field of copyright with the legislation of the European Union

The article examines the harmonization of Ukrainian copyright with the copyright of the European Union. The article conducts a comparative legal analysis of new norms implemented into Ukrainian copyright from European Union Directives and identifies the norms of European law that need to be introduced into Ukrainian legislation. The main attention is paid to the laws in the field of copyright that were adopted in 2022 and 2023.

Key words: copyright, EU legislation, intellectual property law, harmonization of Ukrainian legislation.